

Kunnskaps- og kulturpark Kongsberg Sentrum

Studietur Danmark REISERAPPORT

Illustrasjon: Planlagt musikkens hus i Aalborg

Fra 13. til 15. februar 2011 arrangerte prosjektet Kunnskaps- og kulturpark Kongsberg Sentrum studietur til de danske universitetsbyene Sønderborg, Odense og Aalborg. Hensikten var å hente inspirasjon til hvordan Kongsberg kan utvikle strategi for både innhold i og fysisk utforming av kunnskaps- og kulturfunksjoner i sentrum. Denne rapporten sammenfatter noen av de viktigste lærdommene fra denne turen. Denne rapporten er utarbeidet av insam as, som også hadde ansvar for planlegging og gjennomføring av studieturen.

Innhold

Program	3
Deltagere	4
Sønderborg - universitetsområdet Alsion	5
Funksjon i byen - kultursatsing	5
Forskerparken	6
Fellesskapssynergier - møteplassen	6
Samarbeid over landegrenser og mellom nivåer	7
Kultur som driver for næringsutvikling	7
Nye næringer	7
Odense - Å leke er å leve!	9
Lettbane (bybane)	9
Rollefordeling	10
Langsiktighet	10
Kontakter	10
Syddansk universitet (Sønderborg og Odense)	10
Odense kommune	10
Aalborg - fra industriby til viden- og kulturby	11
Kontakter	13
Aalborg universitet	13
Aalborg kommune	14
Presentasjoner	14
Sønderborg:	14
Odense:	14
Aalborg:	14
København:	14

Program

Søndag

16:30	Oppmøte Oslo Gardermoen - møtepunktet i avgangshallen
18:10-19:15	Fly fra Oslo Gardermoen til Billund
19:30-21:30	Buss fra Billund lufthavn til Sønderborg
21:30-22:00	Ankomst Scandic Hotel Sønderborg og matservering

Mandag

08:00-11:30	Omvisning/foredrag ved Sønderborg campus Søren Hesseldahl, bygningssjef ved Syd-Danske universitet Representanter fra Sønderborg kommune
11:58-14:11	Tog fra Sønderborg til Odense
14:20-18:00	Omvisning/foredrag ved Odense campus
18:15	Ankomst Radisson BLU-HC Andersen
19:30	Middag ved Bryggeriet restaurant

Tirsdag

08:07-11:07	Tog fra Odense til Aalborg
11:15-13:15	Besøk til Aalborg kommune
13:45-16:15	Omvisning/foredrag ved Aalborg universitet Hans Kiib, professor i arkitektur, design og media teknologi
16:15-	Transport til Aalborg lufthavn
19:05-20:10	Fly fra Aalborg lufthavn til Oslo Gardermoen

Deltagere

Navn	Arbeidsplass	E-post	Telefon
Alfhild Skårdal	Bergverksmuseet	as@bvm.museum.no	97543449
Astrid Sommerstad	Kongsberg kommune	astrid.sommerstad@kongsberg.kommune.no	48166290
Berit Refseth	Studentsamskipnaden i Buskerud	berit.refseth@sibu.no	91316822
Geir Øystein Andersen	Kongsberg kommunale eiendom KF	geir.ystein.andersen@ebnett.no	91350614
Gro Sel Tveito	Formannskapet, Kongsberg	gro.sel.tveito@gyldenlove.no	98235283
Gro Årstad Nordli	Høgskolen i Buskerud	gro.arstad.nordli@hibu.no	92428291
Gunnar Horgen	Høgskolen i Buskerud	Gunnar.Horgen@hibu.no	90149469
Heidi Hesselberg Løken	Kongsberg kommune	heidi-hesselberg.loken@kongsberg.kommune.no	48166017
Ingar Vaskinn	Kongsberg kommune	Ingar.Vaskinn@kongsberg.kommune.no	48166459
Ingebjørg Trandum	Kongsberg kommune	ingebjorg.trandum@kongsberg.kommune.no	48166465
Janne Dugstad	Høgskolen i Buskerud	Janne.Dugstad@hibu.no	90993646
John Tarjei Skree	Buskerud fylkeskommune	john-tarjei.skree@bfk.no	99229951
Kai Mjøsund	Høgskolen i Buskerud	Kai.Mjosund@HIBU.NO	48069004
Kirsten Bøckman	Kongsberg videregående skole	Kirsten.Bockman@bfk.no	97140796
Kristin Ørmen Johnsen	Høgskolen i Buskerud	Kristin.Ormen.Johnsen@hibu.no	32869880
Laila Irene Johansen	Formannskapet, Kongsberg	laila-irene.johansen@kongsberg.kommune.no	91180860
Lars Wang	insam	lars@insam.no	90523021
Petter Hoen	Formannskapet, Kongsberg	petter.hoen@kongsberg.kommune.no	48166238
Petter Naper Hansson	Kongsberg kommune	petter-naper.hansson@kongsberg.kommune.no	48166235
Reidar Øxnevad	Formannskapet, Kongsberg	reidox@yahoo.no	92852357
Tetti Selmer	Formannskapet, Kongsberg	th-s@online.no	40282008
Tore Steinar Kristoffersen	Kongstanken	tore.kristoffersen@kongstanken.no	95171213
Vidar Lande	Formannskapet, Kongsberg	vidar.lande@kongsberg.kommune.no	48166241
Øystein Senum	Formannskapet, Kongsberg	oystein.senum@gmail.com	92644307

Sønderborg - universitetsområdet Alsion

Alsion hadde byggekostnader på 460 millioner DKK.
Rommer 26.000 m² hvorav 16.000 m² er for universitetet.
SDU- campus Sønderborg har 1.200 studenter.

Sønderborg jobber med branding via kultur for å få en "plass i solen". Den sørlige regionen av Danmark har vært en utkant med lavt utdanningsnivå i befolkningen. 6 % av ungdommene i denne regionen tar videregående utdanning, mot 30 % i København. Det er hovedsakelig tilgjengeligheten på utdanning som gjør dette. Danfoss er en multinasjonal industri som startet som en familiebedrift i Sønderborg. Danfoss har bevisst satset hjemme i Sønderborg og ikke i kunnskapsbyene Ålborg og København. Dette gjør at man nå også har en underskog av småbedrifter. Sønderborg har en profil med sterk orientering mot praktisk rettede ingeniøryrker.

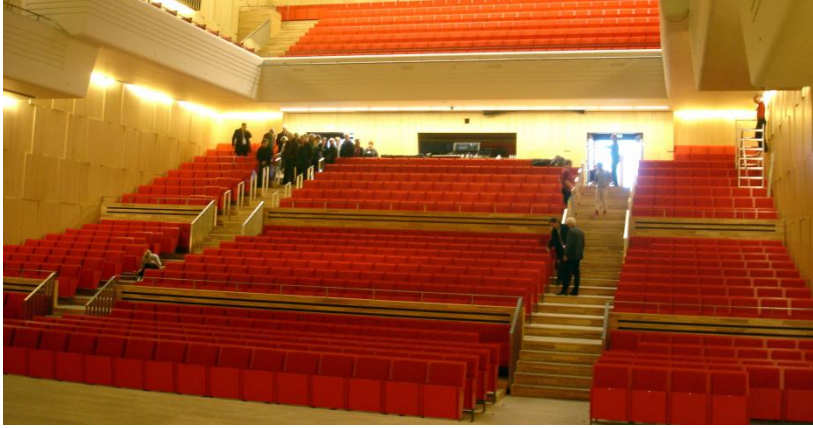
Man har hatt ambisjon om å gjøre Alsion mer attraktivt enn et vanlig universitet, koble undervisning sammen med en forskerpark. Kommunen kjøpte jernbanetomten og staten ble tiltrukket av kommunens tilrettelegging. Det ble utarbeidet en arkitektkonkurranse og en arkitektur med internasjonal orientering blei støttet av Danfoss.

Bygget (Alsion) er satt sammen av "kasser" som kan innredes forskjellig, men fungere sammen og skaper kommunikasjon, fellesrom etc. Bedrifter utenfra kommer til Alsion og bruker møterom og arrangementer til networking og kundepleie. Dette skjer i hovedsak fordi anlegget fungerer som en magnet for denne type arrangementer.

Funksjon i byen - kultursatsing

Det er laget en elvepromenade - som byens innbyggere nyter godt av. Et av de store auditoriene er konvertert til konsertsal. Man satser på kultur for å holde den danske kulturprofilen - Sønderborgs symfoniorkester holder til i Alsion som en følge av konsertsalen.

Kommunen har bidratt til å muliggjøre dette for å posisjonere Sønderborg. Konsertsalen har 1010 sitteplasser. Synligheten gjør at alle har et forhold til det - og blir et naturlig midtpunkt for byen og innbyggerne, og det brukes i mange sammenhenger, som kulturpriser, konferanser og arrangementer.

Konsertsal i Sønderborg (foto: Ingar Vaskinn)

Forskerparken

I Alsions forskerpark er det lokalisert IT bedrifter, virksomheter innenfor defence systems mv. Husleien er 2-3 ganger høyere enn ellers i byen, men fordi man får tilgang på nettverk og fasiliteter, felles resepsjon og stordriftsfordeler for små virksomheter, er man villig til å betale dette. Det er ikke noe problem å få leietakere. Bedriftene samarbeider også med universitet om praksisoppgaver for ingeniør studenter.

Man har noen felles laboratorier. Forskerparken i Sønderborg er "tørre" ting, i Odense har de fysiske laboratorier. Forskerparken er en selvstendig organisasjon og selskap. Man har 60 millioner i fond + lånekapital til investering i bygg.

Det stilles krav til FoU-aktivitet for bedriftene som etablerer seg i parken. Det betyr at parken er rettet mot bedrifter som ønsker kommersialisering av forskning.

Laboratorium i forskingsparken, Sønderborg (foto: Ingar Vaskinn)

Fellesskapssynergier - møteplassen

Det er krevende å få blandet ingeniører, administrativt personell, forskere, pedagoger og musikere i lunsj etc. da hvert miljø trekker seg tilbake til eget lunsjsted. Man kjører aktiviteter og prosjekter for å samles, så basalt som å låne hverandres lokaler.

Det tilfeldige møtet for synergi og kompetanseutveksling fungerer i liten grad. Alsion har nå fokus på struktur og system og lages et tilrettelagt et opplegg for å ta ut potensialet for synergieffekter. Det har vært en stor utfordring å få liv inn i huset.

Det erkjennes at det er behov for management som forstår behov og prosesser for å få samhandling og interaksjon til faktisk å skje.

Samarbeid over landegrenser og mellom nivåer

Sønderborg samarbeider med Flensburg universitet - som gir eksamenspapirer fra begge og som gjør at man kan fortsette på studier både i Danmark og Tyskland. Utdanningene man har ved universitetet i Sønderborg er ingeniør - økonomi - entreprenørskap - samfunnsvitenskap - språk, til sammen 3 fakultet. De har samarbeidet med gymnaset, og har studenter fra universitetet som veiledere på prosjekter, som også foregår ved universitetet.

Kultur som driver for næringsutvikling

Sønderborg er et sted der man satser tungt på kultur. Stikkord er: leve med - lage, leve i kulturen. Kulturbidraget ved konferanser og møter - gjør at man får noe å snakkes om, og man "møtes" om noe man har opplevd felles og får kultur til å bygge ned grenser. Kulturen er med på å få fram innovatører - og dermed skjer innovasjonen. Man må ha tak i "bohemene", de kreative hodene tør ikke flytte fra København eller Århus fordi de tror det er "dødt" i Sønderborg. De skal vite at "tilbudet er der" - men ikke nødvendigvis bruke det. Sønderborg har en strategi om å ha litt av alt det de andre har og litt til.

Det skal være attraktivt mandag formiddag, torsdag ettermiddag og i helgen, alle dager i uken. Man satser maksimalt på å gjøre det attraktivt for innflyttere. For kulturen kommer avkastningen om 5 år og ofte "i andre kasser". Men, før det gir avkastning må det investeres.

Man har investert mye i konsertsalen. Men man trekker mange publikummere også fra Tyskland. Schleswig Holstein musikkfestival samarbeider med Sønderborg og har lagt en del av programmet sitt hit. Det gir ringvirkninger ut i lokalt næringsliv. Sønderborg støtter musikkfestivalen mot at de kommer til Sønderborg med festivalen hvert år. Avstanden til "hjertet" i Schleswig Holstein er 130 km, men med god motorvei. Av 1000 på en konsert kan det være 850 tyskere som har billetter.

Scenen er for liten til å ta store show, skal man ha internasjonale show må man ha minimum 1200 plasser for å få økonomi i det. Men de kan være i idrettshallen i tilfeller som ikke krever en optimal akustisk scene.

Man har god dekning av mange forskjellige scener i byen, både i størrelse og lokaliteter, historiske og nye lokaler. Det er 100 % politisk og administrativ oppbakking om å satse på kultur som vekstfremmende faktor. Man planlegger i etapper eller milepæler, og legger ambisjoner etter regionens forutsetninger og ressurser, men passer på at det er visjonære ambisjoner. Man får kulturen til å gjøre en forskjell - og det er en vekstfremmer! Byrommet er det viktigste rommet man har - der skal det skje noe hele tiden! Man har en scene for rock, jazz og folkemusikk i byen, og man blir vant til at det skjer noe i huset, hele tiden, det lærer folk opp til å besøke og bruke tilbudet over tid.

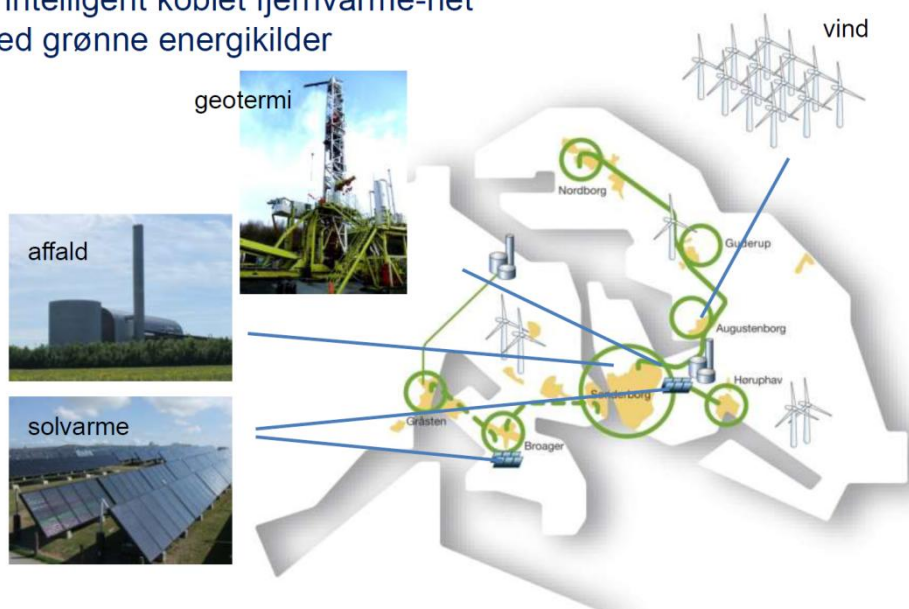
Nye næringer

Sønderborg har en ambisiøs satsning på energi og klima, og har en rekke prosjekter knyttet opp mot dette området. For eksempel arbeides det med et intelligent

grønt fjernvarmenett. Også på slike satsninger utvikles den praktiske ingeniør/håndverksmessige kompetansen som trengs for å kunne gjennomføre nye energiløsninger i praksis.

Intelligent Grøn Fjernvarme

et intelligent koblet fjernvarme-net med grønne energikilder

Intelligent grønn fjernvarme er en del av Sønderborgs visjon om CO₂-nøytralitet

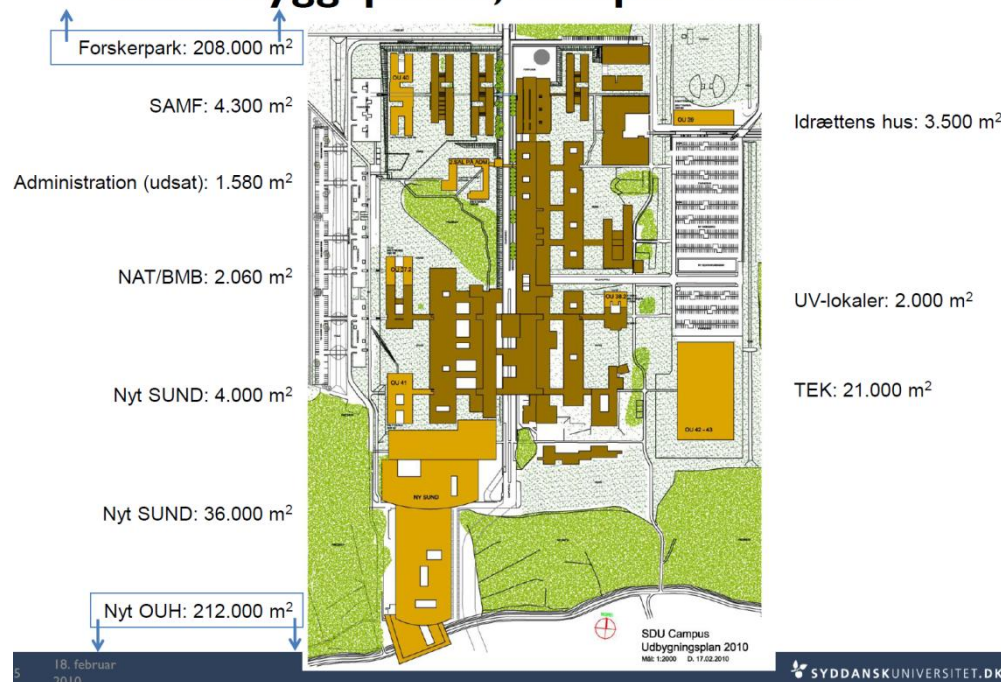
Odense - Å leke er å leve!

190.000 innbyggere
100.000 arbeidsplasser
100.000 husstander
Innpendling 29.000
Utpendling 22.000
Danmarks tredje største by, etter København og Århus.

Universitetet ferdig utbygd
2882 ansatte
20.000 studenter
280.000 m²
2,1 milliarder i omsetning

Odense ønsker strategisk å spille sammen på akse København, Odense, Århus, Ålborg. Odense ligger mellom den sterke nord-syd akse, og det utfordrer kommunikasjonen. Satser på å bygge ut nytt utdannelsesområde i tilknytning til eksisterende universitet og bygging av nytt regionalt universitetssykehus sammen med universitetet. Infrastrukturen med ringveger og motorvegtilslutninger planlegges og skal bygges ut for dette.

SDUs byggeplaner, Campus Odense

Byggeplaner for Odense Campus

Lettbane (bybane)

Bilen er ikke betraktet som et onde, men som noe som blir benyttet for mye. Det skal bygges en ny bybane som knytter sammen universitetsområdet / sykehusområdet og bysentrum. Forventet drift i 2017/18, og ambisjonen er å flytte transport over på lettbane, og kombinere lettbane med andre transportformer som bil og sykkel. I Danmark har man prognoser for å kunne flytte 25% av transporten fra bil til bane, dersom det blir glidende overgang mellom ulike transportmidler.

Rollefordeling

I byutvikling går man fra spredning til fortetting mellom Campusområdet og bysentrum. Odense *midtby* er kraftsenter for en *multifunksjonell utvikling* og *campus* området som kraftsenter for *vitenutvikling*. Ambisjonen er at 75 % av byveksten skal skje som byomdannelse og fortetting, på lang sikt. Om 12 år 50 % og på lengre sikt 75 %.

Sammenhengskraft og tilgjengelighet til campus området har stort fokus - for å kunne gjøre campus tilgjengelig for alle menneskene som skal virke i området. Ferdig utbygd vil området huse 30.000-45.000 mennesker fra ansatte til studenter og pasienter.

Det sentrale prosjektet er å bygge nytt "supersykehus" sammen med Universitetet og slik sett skape en tett og konkurransedyktig kunnskapsklynge med fokus på helse.

Langsiktighet

Odense legger vekt på å ha en langsiktig og helhetlig politikk når det gjelder investeringer i infrastruktur (inkl. kunnskap og kultur). De to konkurrerende borgermesterne går sammen om å holde fast i det overordnede strategiske bildet. Det er en betingelse for at universitetet, hospitalet og byen skal kunne få ut de synergier som er nødvendig. Man kan ikke plukke ut prosjekter - for da kommer det ikke til å virke. Som man sier; "Dette vil vi - og vi står sammen utad!"

Samtidig er det utfordringer knyttet til parkering ved universitetet og det nye sykehuset. De nye prinsipper må også finne praktiske løsninger.

Kontakter

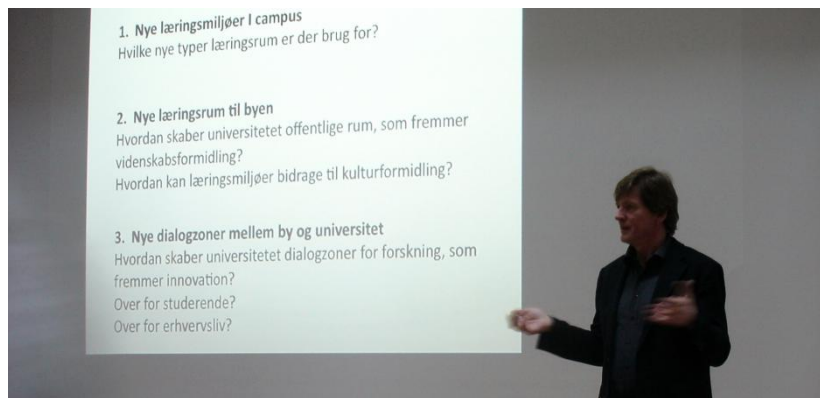
Syddansk universitet (Sønderborg og Odense)

Søren Hesseldahl
Bygningssjef Syddansk Universitet
Telefon: +45 6550 2933 / mob +45 60 11 29 33
E-post: shes@sdu.dk

Odense kommune

Jannek Nyrop
Chefplanlegger i Odense kommune
E-post: jny@odense.dk

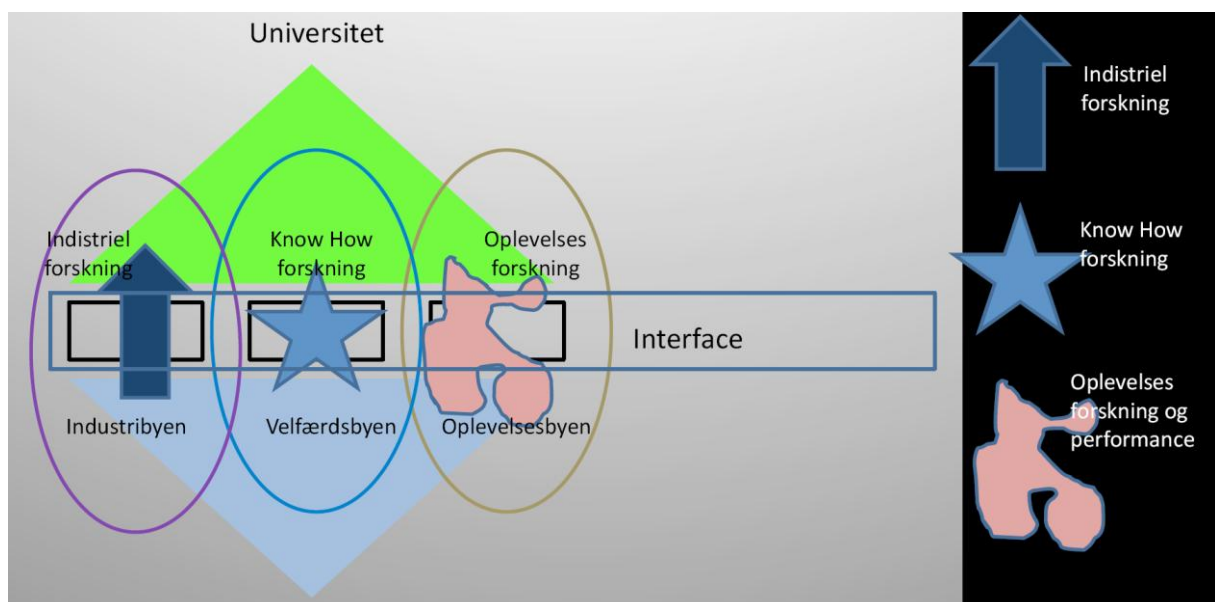
Aalborg - fra industriby til viden- og kulturby

Professor Hans Kiib (foto: Ingar Vaskinn)

Aalborg har rundt 125.000 innbyggere.
Universitetet i Aalborg har rundt 14.000 studenter.

Aalborg har fokus på at byutvikling må skje med forståelse for at det er ulike "interface" mellom byen og universitetet (industri, velferd og opplevelse). Ulike interface gir også ulike strategier og konkrete løsninger for eksempel lokalisering og utforming av bygg. For eksempel bygges den universitetet nytt bygg for arkitektur/media ved havnen/i sentrum sammen med blant annet kultur- og kunnskapsfunksjoner.

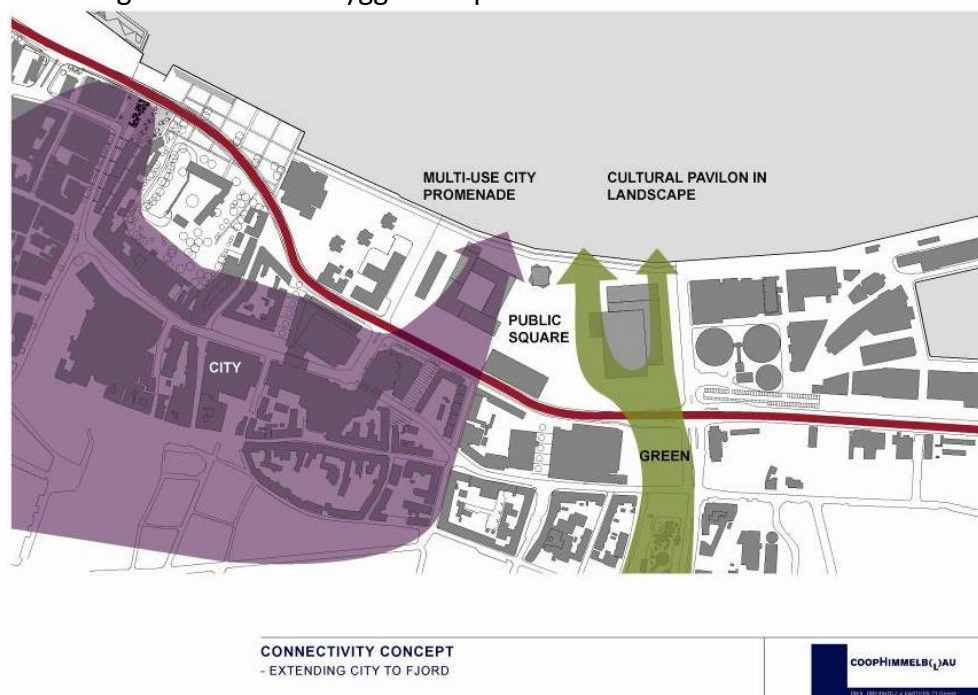

Ulike interface mellom by og universitet (Hans Kiib)

Aalborg har en langsiktig strategi om stille rammer til rådighet for sine virksomheter som gjør at de er globale. Noen illustrasjoner:

- Ålborg lufthavn har for eksempel 26 daglige avganger til København.
- Iversettere får et klippekort på 8 timer der man kan velge blant en rekke rådgivere og betaler kun 950 kroner totalt. Rådgiveren får 400 kroner per time. Et nettverk på 1000 personer er tilgjengelige i denne kompetanse-poolen.

- Man lager ikke noen næringssatsinger uten at det samtidig er et satsingsområde på universitetet. Man tenker helhet og satser på å skape attraktive bilder av byen for å tiltrekke seg studenter og mennesker, studentene velger by før man velger studier.
- Aalborg har som filosofi på at flest mulig av de som utdannes her også skal kunne få en jobb her etter endt studie. Det igjen tiltrekker seg kapital som investerer i dette – og man får da en byggende spiral.

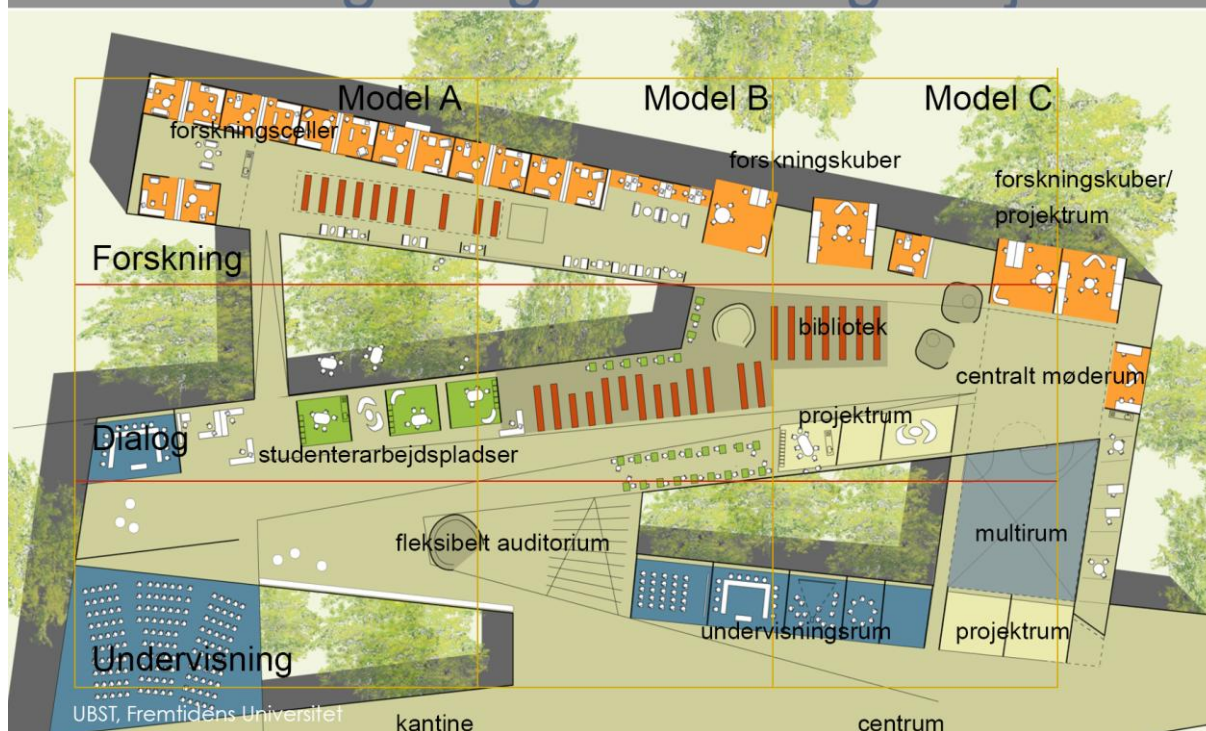

Strategi for grønne havneområder i Aalborg

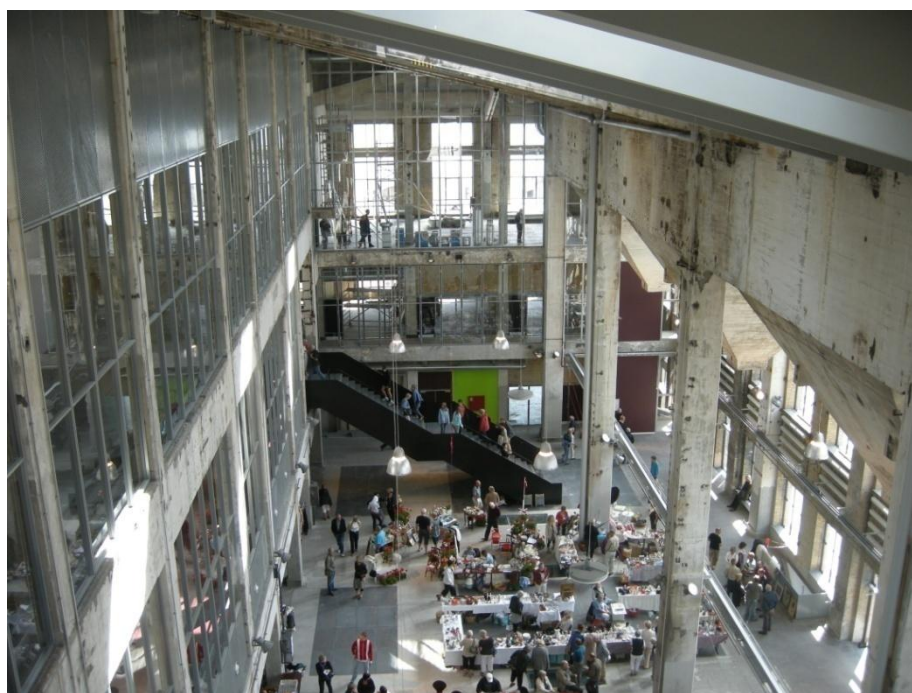
- Det er en tydelig Grønland strategi for havnen. Aalborg konkurrerer med Esbjerg og Århus, men har klart å vinne en posisjon som de har til 2022. Universitetet har også en Grønland strategi.

Aalborg arbeider med å finne nye fysiske grep som avspeiler strategisk tenkning. Eksempler er kultur/aktivitets/kunnskapshuset Nordkraft samt nye prinsipper for mangfoldige forskningsmiljøer.

De mangfoldige forskningsmiljøer

Bygg som rommer flere ulike fysiske løsninger for forskning

Nordkraft-bygget i Aalborg

Kontakter

Aalborg universitet

Professor Hans Kiib

Aalborg universitet, Department of Architecture, Design and Media Technology

Telefon: +45 9940 9917

E-post: kiib@create.aau.dk

Rektor Finn Kjærdsdam

E-post: rektor@adm.aau.dk

Christian Willum, Leder *Platform 4*

E-post: villum@platform4.dk

Aalborg kommune

Borgermester Henning G. Jensen

E-post: hgj-byraad@aalborg.dk

Anne Juel Andersen, Teknik- og miljøforvaltningen

E-post: aja-teknik@aalborg.dk

Claus Rene Pedersen, Skole- og kulturforvaltningen

E-post: crp-kultur@aalborg.dk

Tonny Thorup, Borgermesterens forvaltning

E-post: TST@aalborg.dk

Presentasjoner

I løpet av turen ble det holdt en rekke presentasjoner av representanter for både kommune og universitetet i byene vi besøkte. Følgende presentasjoner er vedlagt til dette dokumentet:

Sønderborg:

- Sønderborgs ProjectZero – Bright Green Business

Odense:

- Søren Hesseldahl: Syddansk Universitet planer og strategier 2011

Aalborg:

- Anne Juel Andersen: Byomdannelse og strategier havnefronten i Aalborg
- Tonny Thorup: Aalborg – fra industrisamfund til videns- og oplevelsesby
- Hans Kiib: Nye læringsmiljøer 2011

København:

- "Carlsberg II" – forslag til lokalplan